

IRAK TİCARET VE YATIRIM EYLEM PLANI (2017-2019)

HEDEF-1	İKİLİ TİCARETİN ARTIRILMASI			
GEREKÇE	<p>İhracatımızda 2011-2014 yılları arasında 2. sırada, 2015 ve 2016 yıllarında 3. sırada bulunan Irak ile ilişkilerimizde dalgalanmalar ortaya çıkmaktadır. 2014 yılı ve sonrasında Irak'ta yaşanan ekonomik kriz, güvenlik sorunu, petrol fiyatlarında ve bütçe gelirlerinde büyük ve ani düşüş gibi ülkemiz kontrolü dışındaki gelişmelerin ekonomik ve ticari ilişkilerimize yansımaları olmaktadır. Bu kapsamda, Irak ile ikili ekonomik ve ticari ilişkilerimizin geliştirilmesini teminen çeşitli adımlar atılması pazar payımızın korunması ve artırılması açısından zaruridir.</p>			
NO	EYLEM ADI	SORUMLU/İLGİLİ KURULUŞ	DÖNEM	AÇIKLAMA
1.1	Ülkemiz Açısından Yüksek Potansiyel Arz Eden İhraç Ürünlerine Yönelik Düzenlenecek Alım Heyeti Programlarına Iraklı Firmalar davet edilecektir.	Ekonomi Bakanlığı (İhracat Genel Müdürlüğü) (S)	2017-2018- 2019	<p>2017 yılında gerçekleştirilecek 38 Alım Heyeti programı kapsamında Iraklı firmalara davet gönderilmiştir. Bu çerçevede, söz konusu alım heyeti programlarına Iraklı firmaların katılımı özendirilecektir.</p> <p>Öte yandan, 2018 ve 2019 yılları için düzenlenecek Alım Heyeti programları (adet, ülke, sektör vb.) ait olduğu yıl başında İhracat Genel Müdürlüğü tarafından ilgili İhracatçı Birlikleri ile koordineli bir biçimde belirlenecektir.</p>
1.2	Genel Türk İhraç Ürünleri Fuarı düzenlenecektir.	Ekonomi Bakanlığı (İhracat Genel Müdürlüğü) (S)	2019 II. Çeyrek	<p>Irak'la var olan ekonomik ilişkilerimizin artırılması, ihracatçılarımızın söz konusu pazarda paylarını artırmaları ve Türk imajının güçlendirilmesi amacıyla Irak'ta bir Sektörel/Genel Türk İhraç Ürünleri Fuarı düzenlenecektir.</p>

1.3	Türk ürünlerinin kalitesini öne çıkaracak şekilde tanıtım faaliyetleri yoğunlaştırılacak ve ihracatımızda potansiyelin altında kalan sektörler tespit edilecektir.	TİM (S) Ekonomi Bakanlığı (S) (İhracat Genel Müdürlüğü) TOBB (İ)	2017-2019	Özellikle tekstil ve gıda sektörleri gibi sektörlerle yönelik tanıtım faaliyetleri yoğunlaştırılacaktır. Ayrıca, ihracatımızda potansiyelin altında kalan sektörlerin tespit edilerek bu ürünlere yönelik tanıtım faaliyetlerinin de yürütülmesi gerekmektedir. Bu kapsamda, özellikle motorlu kara taşıtlarının (87 GTİP) Irak'ta potansiyelin altında kalan sektörlerden biridir.
1.4	Ticaret Merkezleri kurulması araştırılacaktır.	TİM (S) Ekonomi Bakanlığı (İ) (İhracat Genel Müdürlüğü)	2017-2019	Pazara girişte dağıtım kanallarına doğrudan girmeye imkan sağlayan bir enstrüman olarak Erbil, Bağdat ve Basra'da yeni binalarda kurulmak üzere Ticaret Merkezleri gibi faydalanılması mümkündür. Söz konusu merkezde Türk ihraç ürünlerinin tanıtımının yapılabilmesi halinde, vize rejimi nedeniyle Türkiye'ye gelme konusunda zorluk yaşayan Iraklı işadamlarına kolaylık sağlanmış olacaktır.
1.5	Irak ürünlerinin ülkemizde sergileneceği fuarlar düzenlenecektir.	TOBB (S) Ekonomi Bakanlığı (İ) (İhracat Genel Müdürlüğü)	2017-2019	Uluslararası Bağdat Fuarının daha önce Gaziantep'te düzenlenmesi örneğinde olduğu gibi, Iraklı firmaların ülkemizle ticari ilişkilerini derinleştirecek etkinliklere Türkiye'de düzenlenecek fuarlar kapsamında yer verilecektir.
1.6	Irak'taki fuarlara milli ve bireysel katılım desteklenecektir.	Ekonomi Bakanlığı (S) (İhracat Genel Müdürlüğü) TİM (S)	2017-2019	Merkezi Irak'taki tanıtım faaliyetlerinin yoğunlaştırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu kapsamda, Irak'ta düzenlenen fuarların milli ve bireysel katılım olarak desteklenmesi faydalı olacaktır. Özellikle 2-3 milyon ziyaretçiye sahip Uluslararası Bağdat Fuarına katılım büyük önem arz etmektedir.

1.7	E-ticaret olanakları araştırılacaktır.	Ekonomi Bakanlığı (S) (Bağdat Ticaret Müşavirliği, EAD Genel Müdürlüğü) DEİK (İ)	2017	Irak'ta geniş dağıtım kanalları bulunan kargo şirketleri ile koordineli bir şekilde, nihai kullanıcıya ve üreticilere yönelik mal tedariki konusunda Irak'a özel bir e-ticaret sisteminin kurulması olanakları araştırılacaktır.
1.8	Irak ve ülkemizde basılı ve görsel medyadaki tanıtım faaliyetleri artırılacaktır.	Başbakanlık Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü (S) (TRT) (S) Dışişleri Bakanlığı (İ) Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu	2017-2018	Geniş kitlelere ulaşmak amacıyla Irak televizyonları ve gazetelerinde ülkemize ilişkin daha fazla haber ve reklamın yer alması temin edilecektir. Ayrıca, firmalarımızın reklam ve tanıtımlarda Arapça dilini kullanmaya teşvik edilecektir. Diğer taraftan, ülkemizin de TRT Arapça ve TRT 6 kanallarında gösterilerek, ülkemizin ekonomik ve ticari imkânlarını tanıttak programlar hazırlanması ve periyodik olarak yayımlanması faydalı olacaktır.
1.9	Bakanlığımızın internet portalında yayımlanan İhracatçılar Rehberi'nin "Discover The Potential" web portalından da tanıtılacaktır.	Ekonomi Bakanlığı (S) (İhracat Genel Müdürlüğü)	2017-2019	Daha geniş kitlelere ulaşılması ihracatımızın artırılmasına katkı sağlayacaktır.

1.10	Irak şehirleri ile Ticaret Odaları eşleştirilecektir.	TOBB (S) Ekonomi Bakanlığı (İ) (Anlaşmalar Genel Müdürlüğü) TİM (İ)	2017	Afyon, Konya, Kayseri gibi bazı iller açısından Irak'a ihracat büyük önem arz etmektedir. Bu şehirlerdeki ticaret odaları ile Irak'taki ticaret odalarının eşleştirilerek karşılıklı ziyaretleri artırılacak, firma görüşme toplantıları organize edilecektir. Basra, Maysan, Süleymaniye, Kerkük, Necef, Wasit illerinin bu kapsamda değerlendirilmesi faydalı olacaktır.
1.11	Sınır illeri arasında ticaret, bölgesel kalkınmayı destekleyecek şekilde geliştirilecektir.	Ekonomi Bakanlığı (S) (İhracat Genel Müdürlüğü) Kalkınma Bakanlığı (İ) Kalkınma Ajansları (İ) Gümrük ve Ticaret Bakanlığı (İ) Şırnak ve Hakkari Valilikleri (İ)	2017-2019	2016 yılında Sınır Ticaretinin Düzenlenmesine İlişkin Karar ile Sınır Ticaretinin uygulanmasına ilişkin Tebliğ yayınlanmıştır. Sınır illeri arasında ticaretten daha fazla yararlanılarak bölgesel kalkınma düzeyinin artırılması faydalı olacaktır.

HEDEF-2	EKONOMİK VE TİCARİ TEMASLARIN ARTIRILMASI			
GEREKÇE	İkili ekonomik ve ticari ilişkilerin geliştirilmesinde önemli bir rolü oynadığı üzere, iki ülke arasındaki temasların artırılması gerekmektedir.			
NO	EYLEM ADI	SORUMLU/İLGİLİ KURULUŞ	DÖNEM	AÇIKLAMA
2.1	Türkiye-Irak KEK Toplantısı düzenlenecektir.	Ekonomi Bakanlığı (S) (Anlaşmalar Genel Müdürlüğü) Diğer Kurum ve Kuruluşlar (İ)	2017 IV. Çeyrek 2019 I. Çeyrek	Ülkeler arasındaki ikili ekonomik ve ticari ilişkilerin her yönüyle ele alındığı ve sorunların çözümüne önemli şekilde katkıda bulunduğu üzere, 2017 yılının 4. çeyreğinde Ankara’da Irak ile 18. Dönem KEK Toplantısı düzenlenmesini teminen girişimde bulunulacaktır. Müteakip toplantının, 2019 yılı ilk çeyreğinde yapılması hedeflenmektedir.
2.2	Türkiye-Irak İş Konseyi’nin Erbil ziyareti gerçekleştirilecektir.	DEİK (S) Ekonomi Bakanlığı (İ) (Anlaşmalar Genel Müdürlüğü)	2017 III. Çeyrek	Türkiye-Irak İş Konseyi düzenli şekilde bir araya gelerek, iki ülke arasındaki ekonomik ve ticari ilişkilerin gelişimine ve Türk firmalarının bölgede yaşadıkları sorunların çözümüne katkıda bulunacaktır.
2.3	Türkiye-Irak İş Konseyi’nin Bağdat ziyareti gerçekleştirilecektir.	DEİK (S) Ekonomi Bakanlığı (İ) (Anlaşmalar Genel Müdürlüğü)	2017 IV. Çeyrek	Türkiye-Irak İş Konseyi düzenli şekilde bir araya gelerek, iki ülke arasındaki ekonomik ve ticari ilişkilerin gelişimine ve Türk firmalarının bölgede yaşadıkları sorunların çözümüne katkıda bulunacaktır.
2.4	Türkiye-Irak İş Forumu düzenlenecektir.	DEİK (S) Ekonomi Bakanlığı (İ) (Anlaşmalar Genel Müdürlüğü)	2018 I. Çeyrek- 2019 I. Yarıyıl	İki ülke arasındaki ticaretin artırılması, Türk firmalarının sorunlarının çözümüne yönelik girişimde bulunulmasını teminen İstanbul’da bir İş Forumu düzenlenecek ve Irak makamları davet edilecektir.

HEDEF-3	TİCARETİN KOLAYLAŞTIRILMASI			
GEREKÇE	<p>Irak'ın kalite altyapısının geliştirilerek ülkemiz uygulamalarına uyumlu hale getirilmesinin hem Irak hem de ülkemiz için faydalı olacağı değerlendirilmektedir. Nitekim, ülkemiz AB ile GB çerçevesinde mevzuat uyumu gerçekleştirmiş bir ülkedir. Hal böyle iken, Irak'ın mevzuat reformu gerçekleştirmesi ile AB standartlarında üretim yapan bir ülke haline gelmesi Irak'ın rekabet gücünü artırmasının yanı sıra ikili ticaretimizin akışı kolaylaştıracaktır.</p>			
NO	EYLEM ADI	SORUMLU/İLGİLİ KURULUŞ	DÖNEM	AÇIKLAMA
3.1	<p>Sevk Öncesi İnceleme (SÖİ) uygulamasının olumsuz etkilerinin azaltılmasına yönelik çalışmalar gerçekleştirilecek ve IKBY tarafınca SÖİ olmaksızın gerçekleştirilmeye başlanan ithalat denetimlerinden ülkemiz ihracatçıların olumsuz etkilenmemesine yönelik çalışmalar yapılacaktır.</p>	<p>Ekonomi Bakanlığı (S) (Ürün Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü) TSE (İ) İhracatçı Birlikleri (İ) TİM (İ)</p>	2017-2019	<p>-Merkezi Irak Hükümetince söz konusu uygulamanın yerini almasını teminen ülkemizce geliştirilen modelin hayata geçirilmesi için girişimlerde bulunulacaktır.</p> <p>-Irak Standardizasyon ve Kalite Kontrol Merkezi Kurumu (COSQC) ve IKBY Standardizasyon ve Kalite Denetimi Kurumu (KSQCA) ile ilişkiler geliştirilecektir.</p> <p>-Kısa vadede SÖİ uygulaması kaldırılamaz ise TSE'nin SÖİ yapmak üzere yetkilendirilmesi yönündeki girişimler sürdürülecektir.</p> <p>-CE, TSE belgelerine sahip firmalarımızın denetimden muaf tutulması konusunda gerekli girişimler devam edecektir.</p>

3.2	IKBY'nin kalite altyapısının (standardizasyon, akreditasyon, uygunluk değerlendirmesi ve metroloji) geliştirilmesine teknik destek verilecektir.	Ekonomi Bakanlığı (S) (Ürün Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü) Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (S) TSE (S) TÜRKAK (S) TÜBİTAK-UME (S) İlgili kurum ve kuruluşlar	2017-2019	<p>IKBY'nin teknik altyapısının geliştirilmesi ve ülkemize benzer hale getirilmesini teminen teknik destek sağlanacak ve bu konuda IKBY'ye bir ziyaret düzenlenecektir.</p> <p>IKBY nezdinde, uluslararası standartlarla uyumlu Türk standartlarının ve ülkemiz teknik mevzuatının kabul edilmesine yönelik girişimlerde bulunulacaktır.</p> <p>Ayrıca, IKBY'nin laboratuvar altyapısının kurulmasında Türk uygunluk değerlendirme kuruluşları yer almasına, test ve analizlerin aynı teknik kriterler çerçevesinde yürütülmesine yönelik girişimler sürdürülecektir.</p>
3.3	Ürün Güvenliği Temas Noktaları işlevsel hale getirilecektir.	Ekonomi Bakanlığı (S) (Ürün Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü)	2017-2019	Bakanlığımız ile Kuzey Irak Standardizasyon ve Kalite Kontrol Kurumu arasında kurulan ürün güvenliği ve ticarete teknik engeller bildirim mekanizmasının etkin hale getirilmesini teminen girişimlerde bulunulacaktır.
3.4	Gıda Ürünleri Son Kullanım Tarihlerinde AB/Uluslararası Standartların kabul edilmesinin sağlanmasına yönelik girişimde bulunulacaktır.	Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı (S) TSE (İ) Ekonomi Bakanlığı (S) (Ürün Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü)	2017-2019	Merkezi Irak ve IKBY tarafınca Türkiye ve AB sistemi ile paralel bir yaklaşım benimsenmesini veya ilgili düzenlemede yer alan raf ömrü süreleri uluslararası standartlara uygun şekilde belirlenmesini teminen girişimlerde bulunulacaktır.

HEDEF-4	MÜTEAHHİTLİK SEKTÖRÜNÜN PAZAR PAYININ KORUNMASI VE HAKEDİŞLERİN ÖDENMESİ			
GEREKÇE	<p>Irak'ta toplam 23,6 milyar dolar tutarında 944 proje üstlenilmiş olup, bu rakam Irak'ı, Türk müteahhitlik firmaları tarafından dünyada en fazla proje üstlenilen 4. ülke konumuna getirmektedir. Irak'ta üstlenilen projeler, Türk firmalarının dünyada üstlendikleri toplam proje bedelinin % 7,2'sine tekabül etmektedir. Müteahhitlik sektörünün Irak'taki pazar payının korunması ve hatta artırılması gerekmektedir. Öte yandan, Irak ile ilişkilerimiz iyi seviyede tutularak ihalelerde Türk firmalarının yer alması sürdürülmeli ve firmalarımızın hakedişlerinin ödenmesi temin edilmelidir. Söz konusu hakedişlerin alınabilmesi ile sektörümüzün dünyada daha güçlü şekilde varlık gösterebileceği değerlendirilmektedir.</p>			
NO	EYLEM ADI	SORUMLU/İLGİLİ KURULUŞ	DÖNEM	AÇIKLAMA
4.1	Müteahhitlik sektörüne yönelik finansman destek mekanizmalarının—geliştirilmesi araştırılacaktır.	Ekonomi Bakanlığı (S) (Serbest Bölgeler, Yurtdışı Yatırım ve Hizmetler Genel Müdürlüğü) Eximbank (S) Hazine Müsteşarlığı (İ)	2017	Firmalarımızın yarım kalan projelerini tamamlamalarına olanak sağlayacak kredi imkanlarının sağlanması, hem ülkemiz hem de firmalarımızın prestiji açısından önemlidir.
4.2	Önümüzdeki dönemde Irak'ta oluşacak projeler için 3. ülkeler ve uluslararası kuruluşlar ile finansman ve teknik alanlarda işbirliği imkânları araştırılacaktır.	Ekonomi Bakanlığı (S) (Serbest Bölgeler, Yurtdışı Yatırım ve Hizmetler Genel Müdürlüğü) TMB (S)	2017	<p>Son dönemde Irak'ta üstlenilen müteahhitlik proje sayımız azalmıştır. Firmalarımızın Irak'ta tecrübeye sahip diğer ülkelerin müteahhitlik firmaları ile konsorsiyum halinde projelere teklif vermesi Irak pazarındaki payımızın artırılmasında faydalı olacaktır.</p> <p>Ayrıca, söz konusu projelerin finansmanı için Irak'ta proje yapan Dünya Bankası ve benzeri uluslararası kuruluşlarla işbirliği yapılması yararlı olacaktır.</p>

4.3	Irak'ta konut sektöründeki payımızın artırılması yönünde çalışma yapılacaktır.	TOKİ (S) TMB (S) Ekonomi Bakanlığı (İ) (Serbest Bölgeler, Yurtdışı Yatırım ve Hizmetler Genel Müdürlüğü)	2017-2018	Özellikle Merkezi Irak'ta konut talebi çok yüksek olup, finansal kriz nedeniyle kamu tarafından finanse edilen projelerin neredeyse tamamı durdurulmuştur. Bu kapsamda, TOKİ ile Merkezi Irak arasında yap-sat modeli çerçevesinde bir anlaşma modelinin ve önümüzdeki dönemde Irak yaşam tarzına uygun konutların TOKİ şemsiyesi altında inşa edilmesi imkânlarının araştırılmasında fayda görülmektedir.
4.4	Irak'a yönelik bir müteahhitlik düzenlenecektir.	Ekonomi Bakanlığı (S) (Serbest Bölgeler, Yurtdışı Yatırım ve Hizmetler Genel Müdürlüğü)	2019 II. Çeyrek	Irak, her ne kadar müteahhitlik sektörümüz açısından hedef ülkeler arasında yer alsada, Irak Hükümetinin mevcut proje üstlenmiş firmalarımızın hakediş alacaklarını ödeyememesi kapsamında bu aşamada (2017-2018) heyet yapılmasının değerlendirilmediği ülkeler arasındadır. Bununla birlikte, bu ülkedeki siyasi ve ekonomik durumun önümüzdeki dönemdeki durumuna göre yüksek katılımlı bir müteahhitlik heyeti 2019 yılı içerisinde planlanabilmektedir.

HEDEF-5	LOJİSTİK ALTYAPISININ GELİŞTİRİLMESİ			
GEREKÇE	2015 yılında Türkiye’den Irak’a ihraç edilen ürünlerin %91,7’si karayolu ile taşınmıştır. Halihazırda karayolu ile taşımacılık Irak’a tek sınır kapısı olan Habur üzerinden gerçekleştirilmektedir. Söz konusu sınır kapısı ihtiyacı karşılayamamakta ve adı geçen sınır kapısına ulaşmada sıkıntılar bulunmaktadır. Bu nedenle, karayolu ulaştırmasında yaşanan herhangi bir sorunun ihracatımıza etkisi büyük olmakta olup, alternatif güzergahların da değerlendirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.			
NO	EYLEM ADI	SORUMLU/İLGİLİ KURULUŞ	DÖNEM	AÇIKLAMA
5.1	Yeni hudut kapıları ve Habur-3 köprüsü faaliyete geçirilecektir.	Gümrük ve Ticaret Bakanlığı (S) Ekonomi Bakanlığı (İ) (Serbest Bölgeler, Yurtdışı Yatırım ve Hizmetler Genel Müdürlüğü) Dışişleri Bakanlığı (İ) Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı (İ)	2017-2019	IKBY ve Merkezi Hükümet nezdinde girişimlerde ve yerinde incelemelerde bulunularak yeni sınır kapılarının açılması ve Habur-3 köprüsünün inşaatının tamamlanması sağlanacaktır.
5.2	Petrol ürünleri ticareti için ihtisas gümrüğü oluşturulacaktır.	Gümrük ve Ticaret Bakanlığı (S) Ekonomi Bakanlığı (İ) (Anlaşmalar Genel Müdürlüğü) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı (İ) Dışişleri Bakanlığı (İ) TPIC (İ) BOTAŞ (İ)	2018-2019	Habur sınır kapısında mazot ve yanıcı yük taşıyan kamyonlar, normal yük taşıyanlar ile aynı kuyrukta beklemesi sınır kapısında bekleyen sürücüler ve gümrük yetkilileri için zaman kaybına yol açmakta ve ayrıca tehlike arz etmektedir. Bu sebeple, petrol ürünlerine özel bir ihtisas gümrüğü oluşturulması faydalı olacaktır.
5.3	Karayolları iyileştirilecek ve tamamlanması sağlanacaktır.	Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı (S) Karayolları Genel Müdürlüğü (İ)	2017	İpekyolu karayolu üzerindeki bozuk kısımların hızlı bir şekilde kaliteli malzeme ile yenilenmesi, yol üzerinde hiç bulunmayan trafik ışıklarının ve levhaların otoyol üzerinde faaliyete geçebilmesi, Şırnak’ın oldukça bozuk olan Cizre, Van ve Hakkâri arasındaki karayollarının

				<p>biran önce tamamlanması veya yenilenmesi, Cizre-Silopi arasındaki BOTAŞ mevkiinde güvenlik önlemlerinin arttırılması taşımacılarımız ve ihracatımız için önem arz etmektedir.</p> <p>İnşaatları süren diğer sınır kapılarının bir an önce tamamlanması ve sınır kapılarına giden yolların çevreyolları üzerinden bağlanması sağlanmalıdır.</p>
5.4	Alternatif güzergahlar ve Merkezi Irak’a transit erişim imkanları araştırılacaktır.	<p>Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı (S)</p> <p>Ekonomi Bakanlığı (S)</p> <p>(Serbest Bölgeler, Yurtdışı Yatırım ve Hizmetler Genel Müdürlüğü)</p>	2017	<p>Habur sınır kapısının kapasitesinin yetersizliği ve Irak içindeki güvenlik sorunu nedeniyle alternatif karayolu ve deniz yolu güzergahlarının belirlenmesi ve fizibilite çalışmalarının yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Umm Qasr’la Türkiye arasında transit bir demiryolu/karayolu bağı kurulabilmesi halinde, yalnızca Türkiye-Irak yönünde değil, Uzakdoğu ile ticaretimizde karşılıklı olarak Umm Qasr Limanının kullanılabileceği, böylece, Uzakdoğu-Arap Yarımadası-Süveyş-Mersin Limanı güzergahına da alternatif sağlanabileceği değerlendirilmektedir.</p>
5.5	Basra Limanlarının (Umm Qasr ve Khor Al-Zubair) büyütülmesi projelerine Türk firmalarının katılımı teşvik edilecektir.	<p>Ekonomi Bakanlığı (S)</p> <p>(Serbest Bölgeler, Yurtdışı Yatırım ve Hizmetler Genel Müdürlüğü)</p> <p>DEİK (İ)</p> <p>TMB (İ)</p>	2017-2019	<p>Irak Limanları Genel Şirketine bağlı limanların mevcut 15,9 milyon tonluk kapasitesinin 2018 yılı sonuna kadar 53 milyon tona çıkarılması hedefi kapsamındaki projelere Türk firmalarının iştirak etmesi halinde ilerleyen dönemde anılan limanların işletmeciliği konusunda avantaj elde edileceği değerlendirilmektedir. Bu nedenle, Irak limanlarıyla ilgili yatırım ve müteahhitlik projeleri hakkında ilgili firmalarımıza bilgi verilecektir.</p>

5.6	Havayolu kargoculuğunun geliştirilmesi araştırılacaktır.	Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı (S) Ekonomi Bakanlığı (İ) (Serbest Bölgeler, Yurtdışı Yatırım ve Hizmetler Genel Müdürlüğü) THY (İ)	2017	Coğrafi yakınlığına rağmen Merkezi ve Güney Irak'a yapılan sevkiyatların 2-3 hafta sürmesi nedeniyle, uçuş süresinin kısa ve maliyetinin oldukça düşük olduğu dikkate alınarak, Merkezi ve Güney Irak'a ihracatımızda havayolundan daha fazla yararlanılması imkânlarının araştırılması önem arz etmektedir.
5.7	Talep doğrultusunda frekans hakları alınacak ve geçici izinler kalıcı hale getirilecektir.	THY (İ) SHGM (İ)	2017	Diyarbakır-Erbil ve Gaziantep-Erbil seferleri için geçici olan izinlerin kalıcı hale getirilmesi gerekmektedir. Ayrıca, gerekli görülmesi halinde ilave frekans ve yeni hat açılması için çalışmalar gerçekleştirilecektir.
5.8	Habur Tır Parkı işlevsel hale getirilecektir.	İçişleri Bakanlığı (S) Gümrük ve Ticaret Bakanlığı (İ) Ekonomi Bakanlığı (İ) (Serbest Bölgeler, Yurtdışı Yatırım ve Hizmetler Genel Müdürlüğü)	2017	Halihazırda, Irak'ta iş yapan firmalarımızca Şırnak Valiliği İl Özel İdaresi tarafından işletilen tır parkının işletmesinde sorunlar olduğu ve gereksiz beklemler yaşandığı ifade edilmektedir. Bu kapsamda, Habur Tır Parkının işlevsel hale getirilmesi yönünde Şırnak Valiliği ve Habur Sınır Mülki İdare Amirliğince gerekli adımların atılması için girişimde bulunulacaktır.
5.9	Kara Ulaştırması Komisyon Toplantıları düzenli hale getirilecektir.	Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı (S) Ekonomi Bakanlığı (İ) (Serbest Bölgeler, Yurtdışı Yatırım ve Hizmetler Genel Müdürlüğü) Dışişleri Bakanlığı (İ) Gümrük ve Ticaret Bakanlığı (İ) UND (İ)	2017	Türk sürücülerin vize sorunu, İran üzerinden Merkezi Irak Sınır Kapılarının aktarma sahalarına girişlerde yaşanan problemler, Türk sürücülerin Merkezi Irak'a doğrudan taşıma gerçekleştirememesi, Irak'ın üçüncü ülkelere transit geçişe müsaade etmemesi gibi gündemdeki sorunların ilgili kurumların yetkililerinin hazır bulunduğu toplantılarda ele alınması, kararların tutanak altına alınarak ivedilikle yürürlüğe koyulması ve bahse konu toplantıların düzenli olarak gerçekleştirilmesi elzem hale gelmiştir.

HEDEF-6	YATIRIMLARIN GELİŞTİRİLMESİ			
GEREKÇE	Petrol fiyatlarının düşük seyretmesi, Merkezi Irak bütçesinin bu nedenle açık vermesi, kamu sektörünün devlet içindeki ağırlığının fazla olması ve bu ağırlığın ekonomik kriz ile birlikte taşınamayacağının anlaşılması ile birlikte Irak'ta yerel üretimin artırılmasına yönelik yatırım projelerinin hayata geçirileceği ve özelleştirme sürecine hız kazandırılacağı Irak makamlarınca açıklanmaktadır.			
	Firmalarımızın söz konusu yatırım ve özelleştirme projelerinde yer alabilmesinin önünün açılmasını teminen yatırımlarımıza yönelik yasal altyapı çalışmalarının tamamlanmasına ihtiyaç duyulmakta ve bunların yanı sıra, Irak'ın yatırım ortamının iyileştirilmesine de destek verilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.			
NO	EYLEM ADI	SORUMLU/İLGİLİ KURULUŞ	DÖNEM	AÇIKLAMA
6.1	Özelleştirme firmalarımızın teminen bulunulacaktır.	sürecine katılımını girişimde Ekonomi Bakanlığı (S) (Serbest Bölgeler, Yurtdışı Yatırım ve Hizmetler Genel Müdürlüğü, (Anlaşmalar Genel Müdürlüğü) DEİK (i) TOBB (i)	2017	Yabancı yatırımlara satılmak üzere halihazırda mevcut bulunan devlet şirketlerinin ve yatırım projelerinin bilgisi firmalarımız ile paylaşılacaktır.
6.2	Irak projelendirilen firmalarımızca işler halde teminen bulunulacaktır.	tarafınca tesislerin yapımını ve teslimini girişimde Ekonomi Bakanlığı (S) (Serbest Bölgeler, Yurtdışı Yatırım ve Hizmetler Genel Müdürlüğü, (Anlaşmalar Genel Müdürlüğü) DEİK (i) TİM (i) TOBB (i)	2017	Merkezi Irak Bakanlar Kurulu tarafından, 2,7 milyar dolar tutarında tarımsal, ve sanayi üretimi tesislerinin kurulması dahil olmak üzere çeşitli projeler için kaynak ayrılmıştır. Söz konusu tesislerin firmalarımız tarafından inşa edilmesi ve işler hale getirilmesini teminen firmalar bilgilendirilecektir.
6.3	YKTK müzakereleri tamamlanacaktır.	Anlaşması Ekonomi Bakanlığı (S) (Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü)	2017-2019	Yatırımlara yönelik yasal altyapının tamamlanması önem arz etmektedir. 18 Ocak 2015 tarihinde Bağdat'ta gerçekleştirilen Türkiye-İrak 17. Dönem KEK Toplantısı Protokolünde de yer aldığı üzere müzakerelerin bir an önce tamamlanması ve anlaşmanın imzalanması hususunda mutabık kalınmıştır.

6.4	Irak'ta sanayi bölgeleri kurulması araştırılacaktır.	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (S) Ekonomi Bakanlığı (İ) (Serbest Bölgeler, Yurtdışı Yatırım ve Hizmetler Genel Müdürlüğü, (Anlaşmalar Genel Müdürlüğü) Kalkınma Bakanlığı (İ) TİKA (İ)	2017-2019	10 Nisan 2015 tarihinde İstanbul'da düzenlenen "Irak'ta Yatırım Olanakları" konferansında dönemin Irak Sanayi ve Madenler Bakanı Naseer Kadhim Obaid Al-Esawi tarafından, Irak'ta özellikle Türk şirketleri için bir sanayi bölgesi tahsis edilmek istendiği ifade edilmiştir. Ayrıca, Irak'ta kurulabilecek sanayi bölgesine yönelik teknik destek verilebileceği düşünülmektedir. Söz konusu desteğin UNIDO gibi uluslararası kuruluşlarla işbirliği içerisinde verilmesi seçenekleri de değerlendirilebilecektir.
6.5	Serbest Bölge tecrübemiz Irak ile paylaşılacaktır.	Ekonomi Bakanlığı (S) (Serbest Bölgeler, Yurtdışı Yatırım ve Hizmetler Genel Müdürlüğü)	2017	Olası teknik işbirliği çerçevesinde tecrübe paylaşımı yapılacaktır.
6.6	Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması imzalanacaktır.	Maliye Bakanlığı (S) Dışişleri Bakanlığı (İ) Ekonomi Bakanlığı (İ) (Anlaşmalar Genel Müdürlüğü)	2017	ÇVÖ Anlaşması müzakerelerinin en kısa süre başlanması ve anlaşmanın imzalanması temin edilecektir.
6.7	Yatırım konferansları düzenlenecektir.	Ekonomi Bakanlığı (S) (Serbest Bölgeler, Yurtdışı Yatırım ve Hizmetler Genel Müdürlüğü, (Anlaşmalar Genel Müdürlüğü, Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü) TOBB (İ) DEİK (İ)	2017-2018	Irak'taki yatırım olanaklarının Türk firmalarına detaylı bir şekilde aktarılması ve fırsatlardan faydalanılabilmesi ve Irak makamları, Iraklı işadamları ve Türk yatırımcılarının bir araya getirilmesi için 10 Nisan 2015 tarihinde İstanbul'da birincisi gerçekleştirilen "Irak'ta Yatırım Olanakları" konferansının ikincisinin düzenlenmesi faydalı olacaktır. Ayrıca, ülkemizdeki yatırım olanaklarının ve serbest bölge uygulamalarının Iraklı yatırımcılara anlatılması iki ülke arasındaki yatırımları artırabilecektir.

6.8	Irak'ta Maarif Vakfı eliyle değişik eyaletlerde okullar kurulması özendirilecektir.	Milli Eğitim Bakanlığı (S) Dışişleri Bakanlığı (İ)	2017-2019	Irak genelinde okul-öğretmen açığı bulunmakta ve okul sayısı yetersiz kalmaktadır. Yeni çıkan Maarif Kanunu çerçevesinde Irak'a yönelik ayrıca bir çalışma yapılacaktır.
6.9	Tarım ve hayvancılık yatırım imkânları duyurulacak ve bu alandaki yatırımlar özendirilecektir.	Ekonomi Bakanlığı (S) (Serbest Bölgeler, Yurtdışı Yatırım ve Hizmetler Genel Müdürlüğü) Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı (S)	2017-2019	Irak'ın kısa vadeli planlarından biri de tarım ve hayvancılık alanında yeterlilik oranının mümkün olduğunca yükseltilmesi olup, tarım ve hayvancılık alanındaki yatırım projeleri Tarım Bakanlığı ve Yatırım Komisyonları vasıtasıyla desteklenmekte olup doğrudan alım garantisi gibi çok cazip fırsatlar sunulmaktadır. Bu çerçevede, tarım ve hayvancılık alanındaki fırsatlar firmalarımıza anlatılacaktır.
6.10	Elektrik ve su altyapısının geliştirilmesine yönelik projelere Türk firmaları yönlendirilecektir.	Ekonomi Bakanlığı (S) (Serbest Bölgeler, Yurtdışı Yatırım ve Hizmetler Genel Müdürlüğü) TİM (İ) DEİK (İ)	2017-2019	Irak'ın elektrik ve su altyapısının yetersiz olması, özel ve sanayi tüketiminde kesintilere neden olmaktadır. Firmalarımızın, Irak'ın elektrik ve su altyapısının geliştirilmesine yönelik ihtiyacını karşılamak için başlatacağı projelerde yer alması yatırımlarımızın artırılması için faydalı olacaktır.

HEDEF-7	TEKNİK İŞBİRLİĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ			
GEREKÇE	Son dönemde Irak'ta yaşanan ekonomik krizin aşılabilmesini teminen IMF ve diğer uluslararası kuruluşların desteği ve finansmanı ile ekonomik reform programları gerçekleştirilmesi gündemde bulunmaktadır. Bu kapsamda ve diğer ihtiyaç duyulan alanlarda ülkemiz tarafından önümüzdeki dönemde Iraklı bürokratlara yönelik teknik destek sağlanmasının ve tecrübe paylaşımı programları düzenlenmesinin ikili ekonomik ve siyasi ilişkilerde diyalogu artırıcı bir etki göstermesi, Irak'ın uzun dönemde petrole dayalı ekonomisinin çeşitlendirilmesi ve ekonomide kamu sektörünün payının azaltılarak özel sektörünün geliştirilmesi açısından faydalı olacağı değerlendirilmektedir.			
NO	EYLEM ADI	SORUMLU/İLGİLİ KURULUŞ	DÖNEM	AÇIKLAMA
7.1	Kamu borç yönetiminin sürdürülebilirliği konusunda teknik destek sağlanacaktır.	Hazine Müsteşarlığı (S) Ekonomi Bakanlığı (İ) (Anlaşmalar Genel Müdürlüğü) Maliye Bakanlığı (İ) Dışişleri Bakanlığı (İ)	2017-2018	“Tecrübe Paylaşım Programı” çerçevesinde gerekli destek verilerek kamu borç yönetiminin güçlendirilmesi sağlanabilecektir.
7.2	Irak'ta özelleştirme mevzuatının oluşturulmasına ve özelleştirme idaresinin kurulmasına destek sağlanacaktır.	Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığı (S) Ekonomi Bakanlığı (İ) (Anlaşmalar Genel Müdürlüğü)	2017-2019	Irak ekonomisi üzerindeki kamu sektörünün ağırlığının hafifletilmesi sürecinde, özelleştirmelere ilişkin ülkemiz tecrübelerinin paylaşılmasında fayda görülmektedir. Irak'ta halihazırda bir özelleştirme mevzuatı ve özelleştirme idaresi bulunmamakta olup, eğitim programları vasıtasıyla oluşturulacak yeni mevzuat firmalarımız lehine şekillendirilebilecektir.
7.3	Merkez bankacılığı ve bankacılık alanında tecrübe paylaşımı yapılacak ve modern bankacılık sistemi altyapısının oluşturulmasına destek verilecektir.	Merkez Bankası (S) Ekonomi Bakanlığı (İ) (Anlaşmalar Genel Müdürlüğü) Türkiye Bankalar Birliği (S) BDDK (İ) Türkiye Katılım Bankaları Birliği (S)	2017-2019	Kamu bankalarının çoğunlukta olduğu, kredi ve kredi kartı sisteminin bulunmadığı Irak'ta bankacılık sisteminin revizyonu konusunda teknik destek sağlanmasının ilerleyen dönemde Türk bankacılığı için önemli fırsatlar getirebilecektir.

7.4	TİKA'nın teknik altyapı ve kurumsal kapasite geliştirilmesine yönelik projeler artırılabacaktır.	TİKA (S) Ekonomi Bakanlığı (İ) (Anlaşmalar Genel Müdürlüğü)	2017-2019	TİKA tarafından, Merkezi Irak'ta daha fazla proje yürütülmesi faydalı olacaktır.
7.5	Standardizasyon olmak üzere konularda bürokratlara verilecektir. dahil teknik Iraklı eğitim	Ekonomi Bakanlığı (S) (Anlaşmalar Genel Müdürlüğü, Ürün Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü, Serbest Bölgeler, Yurtdışı Yatırım ve Hizmetler Genel Müdürlüğü)	2017-2019	Ticari ve teknik alanlarda (DTÖ eğitimi dahil) ülkemiz tecrübelerinin paylaşarak Irak'ın kurumsal kapasitesinin geliştirilmesine katkıda bulunulması ticaretimizi güçlendirecektir.
7.6	Ülkemizdeki Organize Sanayi Bölgesi (OSB) ve Sanayi Siteleri (SS) uygulamaları hakkında bilgi ve tecrübe paylaşımı yapılacaktır.	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (S) Ekonomi Bakanlığı (İ) (Anlaşmalar Genel Müdürlüğü) Dışişleri Bakanlığı (İ) TİKA (İ)	2017-2019	Irak sanayisinin gelişimine katkı sağlamak üzere ülkemiz bilgi ve tecrübesinin aktarılmasının ikili ilişkilerimize olumlu katkısı olacaktır.

HEDEF-8	BANKACILIK ALANINDAKİ İLİŞKİLERİN GELİŞTİRİLMESİ			
GEREKÇE	Hizmet ihracatımızın artırılması ve ticari ilişkilerin ödemeler boyutunun kolaylaştırılması açısından ülkemiz bankalarının Irak bankaları ile ilişkilerinin geliştirilmesi faydalı olacaktır.			
NO	EYLEM ADI	SORUMLU/İLGİLİ KURULUŞ	DÖNEM	AÇIKLAMA
8.1	Bankalarımızın Irak bankaları ile muhabirlik ilişkileri geliştirilecektir.	Türkiye Katılım Bankaları Birliği (S) Türkiye Bankalar Birliği (S) BDDK (İ)	2017-2019	İki ülke arasındaki ticarete aracılık edilmesi ve ihracatçılarımızın ihtiyaç duyduğu Akreditif ve Teminat Mektuplarının muhabirlik ilişkisi kurulacak bankalar vasıtasıyla temin edilmesi açısından önem taşımaktadır.
8.2	Irak'taki Türk bankalarının şube sayısı artırılacaktır.	Türkiye Katılım Bankaları Birliği (S) Türkiye Bankalar Birliği (S) BDDK (İ)	2017-2019	Irak'taki bankacılık ağımızın geliştirilmesi açısından faydalı olacaktır.

HEDEF-9	ENERJİ ALANINDAKİ İLİŞKİLERİN GELİŞTİRİLMESİ			
GEREKÇE	Enerji ithalatımızda önemli yere sahip olan ülke ile enerji alanındaki ilişkilerimizin geliştirilmesi enerji güvenliğimiz açısından önem taşımaktadır.			
NO	EYLEM ADI	SORUMLU/İLGİLİ KURULUŞ	DÖNEM	AÇIKLAMA
9.1	Petrol ve doğal gaz üretim sahası satın alınacak/ortak olunacak, yurtdışı arama sahasına ortak olunacak ve mevcut yatırımlar sürdürülecektir.	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı (S) Türkiye Petrolleri (S)	2017-2019	Irak'ta hisse sahibi olunan Siba, Badra, Missan ve Mansurya sahalarındaki üretim ve operasyonel faaliyetlerin devam ettirilmesi ve yeni petrol ve doğal gaz sahalarına erişim sağlanması enerji arz güvenliğini artıracaktır.
9.2	Irak petrol şirketi SOMO ile ilişkiler geliştirilecektir.	TPIC (S) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı (S)	2017-2018	Daha rekabetçi koşullarda ham petrol alımı ve petrolün işlenerek petrol ürünleri üretimi ve ihracatına dönük kapasitemizin artırılması önem arz etmektedir. Bu çerçevede, ikili anlaşmalar yolu ile TPIC'e destek sağlanabilecektir.

HEDEF-10	EĞİTİM VE TURİZM ALANINDA İŞBİRLİĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ			
GEREKÇE	Ticaret, turizm ve tedavi amacıyla ülkemize gelecek Irak vatandaşlarının sayılarının artırılması ikili ticari ve ekonomik ilişkilerimizi artıracaktır. Bu tür ziyaretlerin önündeki engellerin kaldırılması, ayrıca ülkemizde eğitim almış Irak vatandaşlarının ilişkilerinin sürekli hale getirilerek daha sıkı ekonomik bağlar kurmaları sağlanmalıdır.			
NO	EYLEM ADI	SORUMLU/İLGİLİ KURULUŞ	DÖNEM	AÇIKLAMA
10.1	İşadamları, turizm ve sağlık turizmi için seyahat edecek kişilere yönelik mevcut vize rejimi gözden geçirilecektir.	Dışişleri Bakanlığı (S)	2017	<p>2016 yılında 420.831 Iraklı ülkemizi ziyaret etmiştir. Mevcut durum, 2015 yılında ülkemizi ziyaret eden Iraklı sayısına (1,1 milyon) yaklaşılmasını sağlamaktan uzaktır.</p> <p>Bu çerçevede, güvenlik zafiyetine neden olmaksızın Irak vatandaşlıklarının vize başvuruları için Konsolosluklara gitmesini zorunlu kılan söz konusu vize uygulamalarının gözden geçirilmelidir.</p>
10.2	Sağlık turizmi geliştirilecektir.	<p>Ekonomi Bakanlığı (S)</p> <p>(Serbest Bölgeler, Yurtdışı Yatırım ve Hizmetler Genel Müdürlüğü)</p> <p>Sağlık Bakanlığı (S)</p> <p>THTDC (S)</p> <p>OHSAD (S)</p> <p>VÜHD (S)</p> <p>ESTUD (S)</p>	2017-2019	Iraklı vatandaşların ülkemizdeki sağlık kuruluşlarından daha fazla hizmet almasına yönelik tanıtım ve işbirliği faaliyetleri artırılabilecektir.

10.3	Ülkemizde eğitim almış Iraklılara ilişkin veri tabanı oluşturulacaktır.	Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar (S) Dışişleri Bakanlığı (İ)	2017-2019	Ülkemiz eğitim ve burs imkanlarından yararlanmış Iraklılara ilişkin bir veri tabanı oluşturulması Irak ile ilişkilerin geliştirilmesi ve Irak makamları ile daha etkin temas sağlanması hususunda faydalı olacaktır.
10.4	Ülkemizde eğitim alan Iraklı öğrenci sayısı artırılabilecektir.	Dışişleri Bakanlığı (S) Milli Eğitim Bakanlığı (İ) Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar (İ) YÖK (S)	2017-2019	Yurtdışında eğitim almak isteyen Iraklı öğrenci potansiyelinin değerlendirilmesi halinde ülkemize gelen Iraklı öğrenci sayısı artacaktır. Bu kapsamda, öğrencilere vize kolaylığı sağlanmalıdır. Ayrıca, ülkemize göç etmiş veya sığınmış, yasal olarak kayıt altına alınmış Iraklı ailelerin örgün mesleki ve teknik eğitim okullarına devam etmek isteyen çocuklarının ilgili mevzuat doğrultusunda denkliklerinin ve kayıtlarının yapılması gerekmektedir. Erbil’de düzenlenen Eğitim Fuarı’na üniversitelerimizin katılımı özendirilecektir.
10.5	Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu ile Irak Devleti Sağlık Bakanlığı temsilcilerinden oluşan bir heyet oluşturulacak ve turizm potansiyelini geliştirmek üzere tanıtım faaliyetleri yürütülecektir.	Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu (S) Sağlık Bakanlığı (İ)	2017-2019	Ülkemiz sağlık hizmetleri son 10 yılda önemli bir ilerleme kaydetmiştir. Irak Sağlık Bakanlığı heyetine sağlık hizmetlerimize yönelik tanıtımlar yapılarak, Iraklı hastaların ülkemiz tesislerine yönlendirilmeleri sağlanacaktır. Oluşturulacak iki heyetin ilk 6 ay içerisinde ülkemizde ve Irak’ta birer toplantı gerçekleştirmesine yönelik planlamalar yapılacak ve sağlık hizmetlerimizin süreçleri anlatılacaktır.

HEDEF-11	ÜLKEMİZDEKİ MÜLTECİLERİN IRAK İLE İŞ YAPAN ŞİRKETLERCE İSTİHDAMININ DESTEKLENMESİ			
GEREKÇE	Iraklı firmaların büyük bölümü yazışmalarını ve iş görüşmelerini Arapça dilinde yapmayı tercih etmektedir. Öte yandan, nihai kullanıcılar arasında İngilizce bilgisi oranının oldukça düşük olduğu, bu nedenle etiket, kullanım kılavuzu, broşür vb. materyallerin Arapça olması önem arz etmektedir.			
NO	EYLEM ADI	SORUMLU/İLGİLİ KURULUŞ	DÖNEM	AÇIKLAMA
11.1	Ülkemizdeki Suriyeli ve Iraklı mültecilerin Irak ile ticaret yapan firmalarda istihdam edilmesi desteklenecektir.	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (S) Ekonomi Bakanlığı (İ) (İhracat Genel Müdürlüğü) TOBB (İ) DEİK (İ)	2017	Firmalarımızın broşür ve etiketlerde Arapça kullanmasını ve iş görüşmelerinin Arapça yapılabilmesini teminen Suriyeli ve Iraklı mülteci istihdamı desteklenecektir.